

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยแบ่งข้อมูลของการศึกษาเป็น 4 ส่วน คือ การศึกษาสภาพการดำเนินงานของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลกระทบที่ได้รับจากวิกฤตเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ปัญหา จุดอ่อนจุดแข็งของกิจการในแต่ละอุตสาหกรรม รวมถึงศึกษาผลกระทบของภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อพนักงานลูกจ้าง จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานอุตสาหกรรม งานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ การสังเกตพฤติกรรมและบรรยากาศในการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามถามพนักงานและลูกจ้าง แล้วนำมาวิเคราะห์นำเสนอข้อมูลทั้ง 4 ส่วน

ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์มีด้วยกันหลายประเภท โดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ได้แบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมตามลักษณะของสินค้าและบริการไว้ ซึ่งมีอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่เข้าเกณฑ์ ดังนี้

1. อุตสาหกรรมก่อสร้าง ได้แก่ โรงงานไม้ บด ย่อยหิน โรงงานผลิตคอนกรีตผสมเสร็จ ผลิตแผ่นพื้นสำเร็จรูป ผลิตเสาเข็มและโรงงานแปรรูปหินอ่อน ซึ่งอุตสาหกรรมประเภทนี้ในจังหวัดอุดรดิตถ์มีอยู่หลายรายแต่เป็นรายย่อย บางรายอาจเป็นเจ้าของเดียวกันกับอุตสาหกรรมขนาดกลางที่มีอยู่จำนวน 10 ราย การทำอุตสาหกรรมนี้จะมีความสัมพันธ์กับการขอสัมปทานการขุด ดินทรายเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบเข้าโรงงาน คุณภาพของวัตถุดิบในจังหวัดอุดรดิตถ์ยังด้อยกว่าจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดน่าน ซึ่งผู้ประกอบการเองทราบดีแต่ไม่สามารถแข่งขันในส่วนนี้ได้ เพราะมีต้นทุนค่าขนส่งสูง สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปหินอ่อนของจังหวัดอุดรดิตถ์จัดว่ามีคุณภาพด้านความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหินอ่อนที่ที่อื่นไม่มี และเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่ไม่น้อย จังหวัดอุดรดิตถ์จึงยังนับได้ว่ามีแหล่งวัตถุดิบอยู่จำนวนมากเพียงพอต่อการส่งเสริมการให้สัมปทาน แต่ปัญหาทั่วไปที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญเป็นเรื่องความยุ่งยากในการขอสัมปทาน และการต่อสัญญาสัมปทานเมื่อครบกำหนด นอกจากการนี้มียุทธศาสตร์น้อยรายที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เนื่องจากมีคุณสมบัติไม่เข้าเกณฑ์ตามที่ทาง BOI กำหนด ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องต่อสู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมถึงเรื่องของเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งมีราคาแพงแต่ได้รับการยกเว้นภาษี ขณะที่ผู้ประกอบการบางรายสามารถที่จะผลิตเครื่องจักรใช้เองได้แต่จะต้องเสียภาษีซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

และสร้างความรู้สึกรักที่ไม่เป็นธรรม สร้างความสับสนต่อวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรที่ผลิตได้เองภายในประเทศของอุตสาหกรรมอย่างยิ่ง

2. อุตสาหกรรมการอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ โรงงานผลิตลูกตาว หน่อไม้ โรงงานผลิตน้ำแข็งและน้ำดื่ม โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงงานผลิตน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา ซึ่งโรงงาน 2 ประเภทหลังเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ จากการศึกษาวิจัยพบว่าอุตสาหกรรมด้านอาหารและเครื่องดื่มของจังหวัดอุตรดิตถ์ยังมีจำนวนผู้ผลิตน้อยราย โรงงานน้ำแข็งและน้ำดื่มที่ปรากฏเป็นล้าเป็นสันมีเพียง 2-3 รายและผลิตเพื่อการค้าภายในจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ โรงงานผลิตลูกตาว หน่อไม้มีเพียงรายเดียวที่บุกเบิกจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและเป็นสินค้าส่งออกแต่ยังเป็นการส่งออกในลักษณะรับจ้างผลิต เนื่องจากผู้ประกอบการยังขาดความรู้และประสบการณ์การทำธุรกิจระหว่างประเทศ ความได้เปรียบของอุตสาหกรรมนี้ในจังหวัดอุตรดิตถ์ คือ มีคู่แข่งภายในประเทศจำนวนน้อยเพราะหาแหล่งวัตถุดิบได้ง่ายกว่า แต่คู่แข่งที่สำคัญกลับเป็นประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพราะทั้ง 2 ประเทศมีความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่า และตลาดของผลิตภัณฑ์ลูกตาว หน่อไม้มีความไวต่อราคา ส่วนโรงงานผลิตอาหารสัตว์เป็นรายเดียวที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด ส่วนใหญ่ที่ทำกันอยู่บ้างจะเป็นรายย่อย มีข้อสังเกตว่า โดยสภาพโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดจะเกี่ยวกับเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ความสามารถในการนำวัตถุดิบด้านเกษตรมาแปรรูปเพื่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจมีน้อย ซึ่งในประเด็นนี้ยังขาดข้อมูลพื้นฐานและยังไม่ปรากฏการศึกษาข้อมูลของสภาพอุตสาหกรรมทางการเกษตรในเชิงลึกของจังหวัดอุตรดิตถ์ สำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดอุตรดิตถ์เป็นการลงทุนของผู้ประกอบการที่อยู่นอกพื้นที่ โดยเป็นกิจการที่ผูกขาดด้วยสัมปทาน มีการเกื้อหนุนเรื่องของการส่งเสริมการเพาะปลูกอ้อยและการรับซื้อผลผลิตแก่เกษตรกร คู่แข่งขันของโรงงานสุรา จะเป็นเหล้าเถื่อนที่ชาวบ้านทำกันเอง กินเอง และขายเอง

3. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก เป็นลักษณะของโรงงานที่รับซื้อของเก่า มาคัดแยก ล้าง บด แล้วส่งโรงงานใหญ่เพื่อการผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมประเภทนี้ไม่ว่าในภาวะเศรษฐกิจแบบใดดูจะเป็นธุรกิจที่น่าสนใจแม้ว่าจะดูไม่หรูหราแต่ก็ทำเงินได้ไม่ขาดมือ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มีการแข่งขันกันซื้อวัตถุดิบเหล่านี้ในราคาที่สูงขึ้นผู้ประกอบการจึงมีกำไรลดลง

4. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะหรือภาคเหมืองแร่ จังหวัดอุดรดิตถ์นับว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งแร่ทางธรรมชาติที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย เช่น ปูนขาว และแร่อื่น ๆ การประกอบอุตสาหกรรมประเภทนี้ผู้ประกอบการจะต้องมีอำนาจและบารมีเป็นที่ยอมรับ ทั้งในพื้นที่ชุมชน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกลุ่มผู้ประกอบการประเภทเดียวกัน แต่จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นพบว่าอุตสาหกรรมทั้งหลายนั้นแต่มีขนาดเล็กเท่านั้น ซึ่งเป็นไปได้ว่าผู้ประกอบการไม่ได้แจ้งข้อมูลเปลี่ยนแปลงใหม่และไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการอย่างเป็นปัจจุบัน

5. อุตสาหกรรมบริการ ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณรอบนอกของอำเภอเมือง เพราะขนาดและลักษณะของการประกอบการจะต้องใช้พื้นที่จำนวนมาก อุตสาหกรรมบริการที่มีขนาดกลางในจังหวัดอุดรดิตถ์ เช่น โรงงานเชื่อม กลึงโลหะ บริษัทซ่อมและจำหน่ายรถยนต์ มีอยู่ 5 ราย ดำเนินธุรกิจใน 2 ลักษณะ คือ การให้บริการและการจำหน่ายสินค้า จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการ การดำเนินงานและฐานะความมั่นคงของกิจการประเภทนี้มีค่อนข้างสูง แม้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นอาจเป็นเพราะมีระบบการบริหารงานที่ดีและได้สะสมกำไรมานาน รวมทั้งลักษณะของการค้าขายที่ไม่ต้องแบกรับภาระลูกหนี้เองแต่ยกภาระดังกล่าวให้บริษัทไฟแนนซ์ไป

จากการศึกษาวิจัยสภาพของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ แต่ละประเภทอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทุกอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบอย่างถ้วนหน้า โดยเฉพาะอุตสาหกรรมก่อสร้างได้รับผลกระทบโดยตรงและรุนแรงที่สุด เพราะลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ผลกระทบต่อการดำเนินงานภายในด้านการเงินและบัญชีที่ทำให้กิจการทั้งหลายประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน ไม่สามารถชำระหนี้สินได้ เพราะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น และผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจมีความต่อเนื่องไปถึงการดำเนินงานภายในด้านการตลาด เกิดการแข่งขันกันสูงขณะที่กำลังซื้อในตลาดต่ำ คุณภาพการผลิตและกำลังแรงงานที่มีคุณภาพต่ำ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในกิจการและตัวของเจ้าของที่เป็นผู้ประกอบการทั้งสิ้น การแก้ปัญหาของกิจการส่วนหนึ่งมีผลมาจากการบริหารงานด้วยระบบครอบครัวทำให้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนแก้ไขปัญหาไปตามสถานการณ์ การที่กิจการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังสามารถดำเนินธุรกิจได้ เพราะมีจุดแข็งจากรากฐานเดิมด้านชื่อเสียงที่มีมายาวนาน ความเชื่อถือไว้วางใจระหว่างกิจการกับลูกค้า กิจการกับสถาบันการเงิน ฐานะทางการเงินที่มั่นคง การช่วยเหลือกันระหว่างเครือญาติ แต่มีจุดอ่อนเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น ด้านการเงินการบัญชี การบริหารจัดการ

การผลิต การตลาด และด้านบุคลากรที่พนักงานลูกจ้างมีขวัญและกำลังใจค่อนข้างต่ำ สิ่งเหล่านี้ผู้ประกอบการเองก็ยอมรับว่าเป็นประเด็นปัญหาและเป็นจุดอ่อน แต่ผู้ประกอบการยังคงพอใจที่จะดำเนินธุรกิจไปตามปกติ เพราะการทำเช่นนั้นยังก่อให้เกิดผลกำไรและกิจการยังสามารถปรับตัวประกอบตนเองอยู่ได้ สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงสภาพโดยรวมของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ และปัญหาด้านข้อมูลพื้นฐานที่ไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร หากจะมีการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป น่าจะเป็นการวิจัยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการร่วมมือกับหน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัญหาของหน่วยงานราชการ คือ การขาดกำลังคนและงบประมาณในการดำเนินการ ส่วนประเด็นของการศึกษาที่น่าสนใจเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งของท้องถิ่น โดยที่จังหวัดอุดรดิตถ์มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรเป็นหลัก เช่น การวิจัยเรื่องโรงสีข้าว พืชไร่ พืชสวน อุตสาหกรรมขนาดย่อมที่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน หรืออุตสาหกรรมที่ทำด้วยมือ เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ทองโบราณ เครื่องเงิน ฯ และสิ่งที่น่าสนใจอีกประการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้า และการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ช่วยกระตุ้นให้มีการผลิตเพื่อการส่งออก

Abstract

The purpose of the research was to study the economic impact on medium and large size industrial operations. The data was divided into 4 categories : the study of the operational conditions of medium and large size industrial sectors in Uttaradit; the economic impact from the financial crisis and ways to solve the resulting problem; the strengths and weakness of each industrial sector; and finally the study of the economic impact on employees. The methodologies used to analyze the data involved an analysis of industrial operational documents, research, interviews of entrepreneurs, observation of the interview atmosphere, and questionnaires about the impact on employees.

The study revealed that Uttaradit had various kind of medium and large size industries. The Office of Uttaradit Industry had divided them in accordance with the products and services as follows :

1. **Construction Industry.** This industry consisted of rock mill, ready-made concrete, ready-made concrete floor, based poles and marble factories. Many of these operating were found in Uttaradit. However, they trend to be small, with same owners maintaining medium sized operations. This kind of industry was closely related to the sand digging business, which provided raw materials. The quality of the raw materials in Uttaradit was lower than Nan's, but the cost of transportation from Nan was prohibitive. Uttaradit's marble products were graded high in quality and beauty. With this unique identity, they were in high demand in the market. Uttaradit's raw materials, for this industry, seemed good for concessions. Problems found included excessive red-tape in the newel of the concessions. Also, only a few of these kinds of industries were approved by the BOI, due to their lack of specified qualifications. Most entrepreneurs struggled hard by themselves; particularly with the tax exemption granted to imported machinery. Some entrepreneurs were able to produce their own machinery, but they had to pay a high tax. They felt this was not fair to them. It seemed there were some conflicts in the domestic industrial support policy.

2. Food and Beverage Industry. These included canned palm seed in syrup, canned bamboo shoots, ice and drinking water, animal food, sugar, and liqueur factories. The last two were the largest ones. The study revealed that Uttaradit had a comparatively small food and beverage industry. Only one or two of them were the main ice and water producers for Uttaradit consumers. The canned palm seed in syrup, and the canned bamboo shoots factory, were the only pioneer producers that gained wide attention for their home products. However, for international business, it was limited strictly as an export due to the competitive nature of the international trade business. Also, this food business was very sensitive to price fluctuations. The advantages enjoyed by Uttaradit in these lines of business included less local competition and easy access to raw materials. The greatest competition came from Laos and China, both of which had lower costs for raw materials and lower wages. For animal food production, Uttaradit had only one main producer, with a few other small producers. There were some indications that Uttaradit's infrastructure was purely agricultural, focussing, with a less significant emphasizing on agricultural farming for factory use. Also, up to present there was no basic data on this point of dept study, in Uttaradit. Uttaradit's largest industrial operations belonged to outside investors with monopoly concessions. There were some mutually beneficial agreements between sugar cane growers and sugar mills. For the liqueur industry, the liqueur factory had to fight tough competitions, specifically, the local moonshine producers.

3. Plastic and Chemical Industry. This kind of industry focussed on recycling and sending these used materials to the main factories. They were quiet, shabby, and dirty; on the other hand they made money. During the financial crisis, there was increased competition and the entrepreneurs made less profits.

4. Metals and Non-metalic (or Mining) Industry. Uttaradit had some natural resources, such as lime and some others. The entrepreneurs of these kinds of business had to acquire the assistance of local people, officers, and peer groups. From data collected, Uttaradit had only a small size for this kind of

business. There was a possibility that they did not update their data to the Uttaradit Industry Office, or that the data was not collected.

5. **Industrial Services.** This kind of business was mostly located in the suburbs, due to large size of land required for operations. Uttaradit had a medium sized industrial services industry; examples included hardware welding, garages, and car dealers. There were 5 entrepreneurs who conducted both sales and after-sale services. The general study revealed that these kinds of businesses could thrive even during the financial crisis. This might have results from good management or good will. The study of the general conditions of the medium and large size industries in Uttaradit showed that the financial crisis had general effects to all industries. This was especially true of the construction industries, because they bid the jobs before hand. The crisis resulted in financial deficiencies, both in accounting and operations. They could not pay their debts due to suddenly higher interest rates. Also, it caused a market strategy deficiency : higher competition but lower purchasing power. Low quality production, and a less qualified work force produces additional problems. These limitations both within the company and among entrepreneurs themselves. Some solved their problems by applying traditional family business systems, that is, by being more flexible and adopting situational adjustments. Most industrial entrepreneurs in Uttaradit were able to service because of their traditional good credit among customers, monetary institutions, stable financial support, and relatives assisting them. However, they lacked certain business knowledge regarding management, accounting, production, and marketing. Also their employees lacked morals. All of these were accepted as problems and weakness for entrepreneurs. Finally, however, they were satisfied to hang on to their businesses for less profit and better future hopes. The researcher hopes that the study would reveal the general point of views for medium and large sized industries in Uttaradit, even with limited data. The recommendation for further study would be basic data collection with good cooperation among dealing official sectors. Also, most official sectors would find the similar problem of both budget and man power limitations. Some other interesting studies were the

studies on strong local community economy development. Because Uttaradit's infrastructure was focussed on agriculture (the study of rice mills, phaming and gardening plants) local wisdom employed by small-sized industries, local handicraft industries (such as local fabric weaving, traditional gold and silver) remain very interesting topics to be explored more. Also, the methods of product added values, or some other studies dealing with encouraging export production yielded great interests.